

neskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier,

Det indebærer også, at der skal beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører, og at denne skal underrettes om alle retsmøder og have adgang til at udtale sig, jf. retsplejelovens § 784 og § 785. Endelig indebærer det, at tilladelsen skal være tidsbegrænset, jf. § 783, stk. 2, at Justitsministeriet skal have underretning, hvis et »periculum in mora«-indgreb ikke efterfølgende kan godkendes af retten, jf. § 783, stk. 3, og at der skal gives efterfølgende underretning til den, som indgrebet har været rettet imod, jf. § 788.

To af udvalgets medlemmer fandt, at hemmelig ransagning er et så ekstraordinært efterforskningskridt, der bryder radikalt med de hidtil i retsplejeloven tilsikrede retsgarantier, herunder opfordring til at være til stede, tilkaldelse af vidner og oplæsning af kendelse, at det principielt ikke bør tillades.

Disse medlemmer fandt ikke, at der fra anklagemyndighedens side er påvist tilfælde, hvor hemmelig ransagning ville kunne have muliggjort en ellers umulig efterforskning. Selv om mindretallet havde forståelse for, at det formentlig vil være hensigtsmæssigt med hemmelige ransagninger i narkotikasager, havde mindretallet principielt modvilje over for hemmelig efterforskning.

Selv om der i forbindelse med ændringer i retsplejeloven vedrørende indgreb i meddelelseshemmeligheden blev indført hjemmel til at gøre indgrebet hemmeligt, jf. retsplejelovens § 781, stk. 1, jf. § 788, stk. 4, var det mindretallets opfattelse, at der ikke for enhver pris bør tilstræbes en overensstemmelse mellem de enkelte straffeprocessuelle indgreb, og at der er en væsentlig forskel på indgreb i meddelelseshemmeligheden, som efter indgrebets karakter nødvendigvis må foretages uden forudgående meddelelse, og ransagninger, hvor sådanne hensyn ikke er gældende.

Mindretallet fandt alene, at hensynet til statens forhold til fremmede magter eller til statens sikkerhed kan gøre det påkrævet, at ransagning foretages hemmeligt. Mindretallet foreslog derfor, at der bør kunne gives adgang til at hemmeligholde en ransagning i sager vedrørende forsættelig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller kapitel 13.

5.3.7. Tilfældighedsfund

Det hænder undertiden, at politiet under ransagning finder spor af en helt anden forbrydelse end den, der dannede grundlag for ransagningen. F.eks. kan det ske, at politiet under ransagning i en narkotikasag finder efterlyste tyvekoster eller skydevåben.

Eller politiet kan under ransagning i en tyveri- eller hælerisag finde et lager af smuglervarer.

Sådanne såkaldte »tilfældighedsfund« kan forekomme ikke alene ved ransagninger, men også ved andre straffeprocessuelle efterforskningskridt, navnlig indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. også ovenfor under pkt. 4 om den tilsvarende problemstilling ved indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Som det fremgår af pkt. 4, er der retsplejelovens § 789 fastsat regler om tilfældighedsfund ved indgreb i meddelelseshemmeligheden. Det følger således af den nævnte bestemmelse, at tilfældighedsfund frit kan anvendes under politiets efterforskning, men at de oplysninger, der er kommet frem ved tilfældighedsfund, ikke må anvendes som bevis i retten, medmindre tilfældighedsfundet angår en lovovertrædelse, der i sig selv kunne have dannet grundlag for indgrebet.

Der er ikke i retsplejelovens gældende regler om ransagning nogen bestemmelse om tilfældighedsfund.

Strafferetsplejeudvalget har foreslået, at de principper, der er fastlagt i § 789, bør gælde ved alle straffeprocessuelle tvangsindgreb, hvor tilfældighedsfund kan forekomme. Udvalget har derfor udformet en regel om tilfældighedsfund ved ransagning, der svarer til lovens § 789.

Udvalget anfører, at selv om tilfældighedsfund ved ransagninger må antages at forekomme ret hyppigt, vil den foreslåede bestemmelse kun i ringe omfang begrænse politiets anvendelse af tilfældighedsfund, bl.a. fordi kriminalitetskravet ved almindelige ransagninger er foreslået sat således, at det vil være sjældent, at et tilfældighedsfund vedrører en lovovertrædelse, der ikke i sig selv kunne have begrundet ransagning. Hvis de foreslåede regler om hemmelig ransagning gennemføres, vil en bestemmelse om tilfældighedsfund imidlertid få betydning for sådanne ransagninger, for hvilke der foreslås et højt kriminalitetskrav.

5.3.8. Ransagning hos vidneudelukkede eller vidnefritagede personer

I retsplejelovens kapitel 18 findes en række regler om vidneudelukkelse og vidnefritagelse.

I retsplejelovens § 170, stk. 1, er der fastsat regler, som udelukker præster, læger og advokater fra at afgive vidneforklaring. Baggrunden herfor er hensynet til det særlige tillidsforhold mellem sigtede og den vidneudelukkede.

Retten kan dog efter § 170, stk. 2, pålægge læger og advokater, bortset fra forsvarere i straffesager, at afgive forklaring, når forklaringen anses for at være af afgørende betydning for sagens udfald, og sagens